

PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

KOMENTARZE

WYDANIE **5**

PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

5

Stan prawny na 1 maja 2019 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
Agnieszka Witczak

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie
Wolters Kluwer Polska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-550-2
5. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	33
Wprowadzenie	39
Ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska	47
Tytuł I. Przepisy ogólne	49
Dział I. Zakres obowiązywania ustawy	49
Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]	49
Art. 2. [Wyłączenia]	53
Dział II. Definicje i zasady ogólne	58
Art. 3. [Definicje ustawowe]	58
Art. 4. [Zasada powszechnego i zwykłego korzystania ze środowiska]	73
Art. 5. [Zasada kompleksowości]	76
Art. 6. [Zasada prewencji i przezorności]	78
Art. 7. [Zasada ponoszenia kosztów przy zanieczyszczeniu środowiska]	82
Art. 7a. [Zagrożenie szkodą w środowisku]	84
Art. 8. [Działania uwzględniające zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju]	85
Art. 9. (uchylony).	87
Art. 10. (uchylony).	87
Art. 11. (uchylony).	88
Art. 12. [Zasada obowiązku stosowania metodyk referencyjnych]	93

Dział III. Polityka ochrony środowiska oraz programy ochrony środowiska	95
Art. 13. [Polityka ochrony środowiska]	95
Art. 14. [Prowadzenie polityki ochrony środowiska]	97
Art. 15–16. (uchylone)	98
Art. 17. [Programy ochrony środowiska]	98
Art. 18. [Procedura uchwalenia programów ochrony środowiska]	102
Dział IV. Informacje o środowisku	104
Rozdział 1. (uchylony)	104
Art. 19–24a. (uchylone)	104
Rozdział 2. (uchylony)	105
Art. 25–29. (uchylone)	105
Art. 30. (uchylony)	105
Dział V. (uchylony)	106
Art. 31–39. (uchylone)	107
Dział VI. (uchylony)	107
Rozdział 1	107
Art. 40–45. (uchylone)	107
Rozdział 2	108
Art. 46–57. (uchylone)	108
Rozdział 3	108
Art. 58–70. (uchylone)	108
Dział VII. Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji	109
Art. 71. [Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym]	109
Art. 72. [Uwarunkowania wewnętrzne aktów planistycznych]	112
Art. 73. [Ograniczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego]	119
Art. 73a. [Sposób ustalania bezpiecznej odległości. Rodzaje poważnych awarii przemysłowych. Parametry graniczne oddziaływania potencjalnych skutków poważnych awarii przemysłowych – delegacja ustawowa]	131
Art. 74. [Wymogi korzystania z terenu]	132
Art. 75. [Wymagania przy prowadzeniu prac budowlanych]	133

Art. 76.	[Wymagania w zakresie oddawania obiektów budowlanych do użytkowania]	138
Dział VIII. Edukacja ekologiczna, badania z zakresu ochrony środowiska oraz reklama		141
Art. 77.	[Edukacja ekologiczna]	141
Art. 78.	[Obowiązki środków masowego przekazu w zakresie ochrony środowiska]	143
Art. 79.	[Obowiązki związane z ochroną środowiska w kontekście badań naukowych]	143
Art. 80.	[Zakaz promocji sprzecznej z zasadami ochrony środowiska]	144
Art. 80a.	[Informacje o produkcie – reklama]	146
Art. 80b.	[Nadzór Inspekcji Handlowej]	147
Art. 80c.	[Kompetencje organizacji społecznych]	148
Tytuł II. Ochrona zasobów środowiska		150
Dział I. Przepisy ogólne		150
Art. 81.	[Ochrona zasobów środowiska]	150
Art. 82.	[Sposoby realizacji ochrony zasobów środowiska]	152
Art. 83.	[Standardy jakości środowiska]	152
Art. 84.	[Programy przestrzegania standardów jakości środowiska]	152
Dział II. Ochrona powietrza		156
Art. 85.	[Sposoby ochrony powietrza]	156
Art. 86.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie ocen jakości powietrza]	158
Art. 86a.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie wskaźników średniego narażenia]	159
Art. 86b.	[Obwieszczenie ministra właściwego do spraw środowiska]	160
Art. 86c.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie krajowego celu redukcji narażenia]	161
Art. 86d.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie sposobu określania udziału zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł naturalnych lub solenia i piaskowania dróg w okresie zimowym w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu]	161
Art. 87.	[Ocena jakości powietrza – strefy]	162

Art. 88.	[Ocena jakości powietrza]	163
Art. 89.	[Ocena poziomów substancji w powietrzu]	166
Art. 90.	[Ocena poziomów substancji w powietrzu na podstawie pomiarów]	169
Art. 91.	[Uchwała w sprawie programów ochrony powietrza]	172
Art. 91a.	[Osiągnięcie poziomów celów długoterminowych]	181
Art. 91b.	[Powiadomienie o zamiarze odroczenia terminów osiągnięcia poziomów dopuszczalnych w przypadku dwutlenku azotu i benzenu]	182
Art. 91c.	[Krajowy program ochrony powietrza]	184
Art. 91d.	[Przekroczenie pułapu stężenia ekspozycji]	185
Art. 92.	[Uchwała w sprawie planu działań krótkoterminowych]	186
Art. 92a.	[Ryzyko przekroczeń poziomów substancji w powietrzu spowodowanych przenoszeniem zanieczyszczeń z terytorium innego państwa]	190
Art. 92b.	[Udostępnianie informacji o stanie jakości powietrza]	195
Art. 93.	[Powiadomienie o ryzyku przekroczeń poziomów substancji w powietrzu]	195
Art. 94.	[Zbiorcza ocena jakości powietrza w skali kraju]	197
Art. 95.	[Decyzja nakładająca obowiązek prowadzenia pomiarów poziomów substancji w powietrzu]	200
Art. 96.	[Uchwała mająca na celu zapobieżenie negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub zabytki – określenie rodzajów i jakości paliw]	204
Art. 96a.	[Nadzór wojewody przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska]	217
Dział III. (uchylony)		222
Art. 97–100. (uchylone)		222
Dział IV. Ochrona powierzchni ziemi		222
Art. 101.	[Zakres ochrony powierzchni ziemi]	222
Art. 101a.	[Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	226
Art. 101b.	[Państwowy monitoring środowiska]	229
Art. 101c.	[Rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi]	229

Art. 101d.	[Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi]	237
Art. 101e.	[Zgłoszenie o stwierdzeniu historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	243
Art. 101f.	[Obowiązek wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi związany z prawdopodobieństwem występowania historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	247
Art. 101g.	[Badania zanieczyszczenia gleby i ziemi w celu potwierdzenia występowania historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi lub w celu opracowania planu remediacji]	250
Art. 101h.	[Obowiązek przeprowadzenia remediacji]	252
Art. 101i.	[Przesłanki przeprowadzenia remediacji]	254
Art. 101j.	[Harmonogram zadań w zakresie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi]	256
Art. 101k.	[Koszty remediacji]	260
Art. 101l.	[Plan remediacji]	264
Art. 101m.	[Kompetencje regionalnego dyrektora ochrony środowiska w przypadku nieprzeprowadzenia remediacji przez zobowiązanego]	270
Art. 101n.	[Ocena przeprowadzenia remediacji]	274
Art. 101o.	[Obowiązek udostępnienia powierzchni ziemi dla przeprowadzenia remediacji]	275
Art. 101p.	[Ocena występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska]	278
Art. 101q.	[Sposoby przeprowadzania remediacji]	280
Art. 101r.	[Zakaz używania osadów z dna zbiorników powierzchniowych wód stojących lub wód płynących]	282
Art. 102.	(uchylony).	282
Art. 103.	(uchylony).	282
Art. 104.	(uchylony).	283
Art. 105.	(uchylony).	283
Art. 106–108.	(uchylone).	283
Art. 109.	(uchylony).	283
Art. 110.	(uchylony).	283

Art. 110a.	[Obserwacja i rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi]	283
Art. 111.	(uchylony).	285
Dział V. Ochrona przed hałasem		286
Art. 112.	[Ochrona przed hałasem]	286
Art. 112a.	[Wskaźniki hałasu]	291
Art. 112b.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu]	292
Art. 113.	[Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku]	293
Art. 114.	[Rodzaje terenów przy miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego]	294
Art. 115.	[Ocena faktycznego zagospodarowania i wykorzystania terenu w razie braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego]	297
Art. 115a.	[Decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu]	300
Art. 116.	[Kompetencje rady powiatu]	310
Art. 117.	[Ocena stanu akustycznego środowiska]	314
Art. 118.	[Mapa akustyczna]	316
Art. 118a.	[Mapa akustyczna – podstawowe źródło danych]	318
Art. 118b.	[Obszary ciche]	319
Art. 118c.	[Kryteria oceny wielkości emisji hałasu]	320
Art. 119.	[Programy ochrony środowiska przed hałasem]	320
Art. 120.	[Obowiązki starosty]	322
Art. 120a.	[Rejestr stanu akustycznego środowiska]	323
Dział VI. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi		325
Art. 121.	[Pojęcie ochrony przed polami elektromagnetycznymi]	325
Art. 122.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie – dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku]	327
Art. 122a.	[Podmioty obowiązane do wykonywania pomiarów poziomu pól elektromagnetycznych]	328
Art. 123.	[Zakres i sposób prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku]	329
Art. 124.	[Rejestr dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych]	330
Dział VII. Ochrona kopalin		334
Art. 125.	[Ochrona złóż kopalin]	334

Art. 126. [Sposób eksploatacji złóż kopalin]	337
Dział VIII. Ochrona zwierząt oraz roślin	338
Art. 127. [Pojęcie ochrony roślin i zwierząt]	338
Art. 128. [Ochrona roślin i zwierząt na poligonach wojskowych]	340
Dział IX. Ograniczanie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska	342
Rozdział 1. Przepisy ogólne	342
Art. 129. [Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Odszkodowanie]	342
Rozdział 2. Ograniczenia związane z ochroną zasobów środowiska	351
Art. 130. [Metody ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości]	351
Art. 131. [Decyzja w przedmiocie odszkodowania. Dopuszczalność drogi sądowej]	355
Art. 132. [Żądanie wykupu nieruchomości]	364
Art. 133. [Opinia rzeczoznawcy majątkowego]	366
Art. 134. [Podmioty obowiązane do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości]	366
Rozdział 3. Obszary ograniczonego użytkowania	368
Art. 135. [Obszary ograniczonego użytkowania]	368
Art. 136. [Właściwość sądów. Obowiązani do wypłaty odszkodowania]	377
Rozdział 4. Strefy przemysłowe	381
Art. 136a. [Utworzenie strefy przemysłowej]	381
Art. 136b. [Zgoda na objęcie nieruchomości granicami strefy przemysłowej]	383
Art. 136c. [Wniosek o utworzenie strefy przemysłowej]	385
Art. 136d. [Uchwała o utworzeniu strefy przemysłowej]	387
Tytuł III. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom	392
Dział I. Przepisy ogólne	392
Art. 137. [Pojęcie przeciwdziałania zanieczyszczeniom]	392
Art. 138. [Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji oraz urządzenia]	393
Art. 139. [Podmiot odpowiedzialny za eksploatację obiektów infrastruktury drogowej]	395

Art. 140.	[Obowiązki podmiotu korzystającego ze środowiska]	396
Dział II.	Instalacje, urządzenia, substancje oraz produkty	398
Rozdział 1.	Instalacje i urządzenia	398
Art. 141.	[Ogólne wymogi co do eksploatacji instalacji lub urządzeń]	398
Art. 142.	[Wielkość emisji]	400
Art. 143.	[Wymagania technologiczne]	402
Art. 144.	[Nadrzędność standardów jakości środowiska]	404
Art. 145.	[Standardy emisyjne]	406
Art. 145a.	[Przekazywanie informacji i danych dotyczących standardów emisyjnych]	408
Art. 146.	[Ustalanie standardów emisyjnych]	410
Art. 146a.	[Warunki dla źródła spalania paliw z okresem użytkowania do 31.12.2023 r.]	413
Art. 146b.	[Dokumenty potwierdzające spełnianie warunków przez źródła spalania paliw zasilające publiczne sieci ciepłownicze]	419
Art. 146c.	[Warunki dla źródła spalania objętego Przejściowym Planem Krajowym]	422
Art. 146d.	[Wyłączenie stosowania przepisów ustawy]	424
Art. 146e.	[Cofnięcie wniosku o objęcie Przejściowym Planem Krajowym]	424
Art. 146f.	[Przejściowy Plan Krajowy]	425
Art. 146g.	[Obowiązki prowadzących niektóre instalacje spalania paliw]	427
Art. 146h.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie wykazu źródeł spalania paliw i ich parametrów eksploatacyjnych]	428
Art. 146i.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie wymagań istotnych dla realizacji Przejściowego Planu Krajowego]	429
Art. 146j.	[Przejściowe stosowanie wielkości dopuszczalnej emisji tlenu azotu i dwutlenku azotu określonej w pozwoleniu na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza albo w pozwoleniu zintegrowanym] ...	429

Art. 146k.	[Przejściowe stosowanie wielkości dopuszczalnej emisji tlenu azotu i dwutlenku azotu określonej w pozwoleniu na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza albo w pozwoleniu zintegrowanym] ...	433
Art. 147.	[Pomiary wielkości emisji i pomiary ilości pobieranej wody]	436
Art. 147a.	[Obowiązki prowadzącego instalację oraz użytkownika urządzenia w zakresie pomiarów wielkości emisji]	439
Art. 148.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie prowadzenia pomiarów wielkości emisji]	445
Art. 149.	[Obowiązki w zakresie wyników pomiarów. Sprawozdawczość]	447
Art. 150.	[Decyzja o obowiązku prowadzenia pomiarów wielkości emisji]	449
Art. 151.	[Dodatkowe wymagania do uzyskania pozwolenia na emisję instalacji]	452
Art. 152.	[Obowiązek zgłoszenia instalacji]	453
Art. 152a.	[Poinformowanie o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia wymagań w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji; przekazanie informacji do Krajowego ośrodka bilansowania i zarządzania emisjami]	465
Art. 153.	[Delegacja ustawowa. Rodzaje instalacji]	466
Art. 154.	[Fakultatywne wydanie decyzji dotyczącej eksploatacji instalacji]	467
Art. 155.	[Środki transportu]	470
Art. 156.	[Zakaz używania instalacji lub urządzeń]	471
Art. 157.	[Uchwała rady gminy w sprawie ustanawiania ograniczeń co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń]	473
Art. 157a.	[Definicje ustawowe]	473
Rozdział 2.	Substancje	477
Art. 158.	[Zakres wprowadzania do środowiska substancji wytwarzanej, wykorzystywanej lub transportowanej]	477
Art. 159.	[Obowiązki wprowadzającego substancję do obrotu]	478

Art. 160.	[Zakazy wprowadzania do obrotu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska]	479
Art. 161.	[Sposoby postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska]	481
Art. 162.	[Obowiązek sukcesywnej eliminacji substancji stanowiących szczególne zagrożenie dla środowiska]	483
Art. 163.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska]	485
Art. 164.	[Objaśnienie pojęć]	490
Art. 165.	[Substancje chemiczne i GMO – odesłanie do przepisów odrębnych]	491
Rozdział 3. Produkty		492
Art. 166.	[Ograniczenia przy wytwarzaniu produktu]	492
Art. 167.	[Obowiązki informacyjne związane z produktem]	493
Art. 168.	[Obowiązek wprowadzającego produkt do obrotu]	495
Art. 168a.	[Kontrola spełniania wymagań przez farby i lakiery]	495
Art. 169.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie oznaczania produktów]	497
Art. 170.	[Delegacja ustawowa. Ograniczenia wykorzystywania produktów negatywnie wpływających na środowisko]	500
Art. 171.	[Zakaz wprowadzania do obrotu produktów, które nie spełniają wymagań ochrony środowiska]	501
Art. 171a.	[Upoważnienie do wydania rozporządzenia w sprawie cech produktu]	502
Art. 171b.	[Klauzula wzajemnego uznawania. Produkty wprowadzane do obrotu]	503
Art. 172.	[Wymogi w zakresie opakowań]	503
Dział III. Drogi, linie kolejowe, linie tramwajowe, lotniska oraz porty		504
Art. 173.	[Sposoby ochrony przed zanieczyszczeniami]	504

Art. 174.	[Standardy jakości środowiska. Eksploatacja dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów. Emisja zanieczyszczeń]	505
Art. 175.	[Obowiązki pomiarowe zarządcy obiektu]	506
Art. 176.	[Delegacja ustawowa. Wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku]	509
Art. 177.	[Przedłożenie wyników pomiarów]	510
Art. 178.	[Decyzja o nałożeniu obowiązku prowadzenia pomiarów]	511
Art. 179.	[Mapa akustyczna terenu]	514
Dział IV.	Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii	516
Rozdział 1.	Przepisy ogólne	516
Art. 180.	[Pozwolenie na eksploatację instalacji]	516
Art. 180a.	[Pozwolenie na wytwarzanie odpadów]	521
Art. 181.	[Rodzaje pozwoleń]	521
Art. 182.	[Brak wymagalności pozwolenia sektorowego]	524
Art. 183.	[Wydanie, cofnięcie, wygaśnięcie pozwolenia]	524
Art. 183a.	[Pojęcie prowadzącego instalację]	527
Art. 183b.	[Objęcie jednym pozwoleniem oznaczonych części instalacji]	528
Art. 183c.	[Obowiązkowa kontrola instalacji i obiektów przed wydaniem pozwolenia na wytwarzanie odpadów] ...	530
Rozdział 2.	Wydawanie pozwoleń	533
Art. 184.	[Treść wniosku o wydanie pozwolenia]	533
Art. 185.	[Postępowanie o wydanie pozwolenia]	546
Art. 186.	[Przesłanki odmowy wydania pozwolenia]	551
Art. 187.	[Zabezpieczenie roszczeń]	557
Art. 188.	[Okres ważności i treść pozwolenia emisyjnego]	564
Art. 188a.	[Przekazanie informacji do Krajowego ośrodka bilansowania i zarządzania emisjami]	569
Art. 189.	[Obowiązki i prawa przejmującego prowadzenie instalacji]	570
Art. 190.	(uchylony).	572
Art. 191.	(uchylony).	572
Art. 191a.	[Nowa instalacja]	572
Art. 192.	[Zmiana warunków wydawania pozwolenia]	573

Rozdział 3. Wygaśnięcie, cofnięcie i ograniczenie pozwolenia	576
Art. 193. [Wygaśnięcie pozwolenia]	576
Art. 194. [Obligatoryjne cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia bez odszkodowania]	583
Art. 195. [Fakultatywne cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia bez odszkodowania]	587
Art. 196. [Fakultatywne cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia za odszkodowaniem]	595
Art. 197. [Nieusunięcie negatywnych skutków w środowisku powstałych w wyniku prowadzonej działalności]	599
Art. 198. [Zwrot ustanowionego zabezpieczenia]	600
Art. 199. [Tryb wszczęcia postępowania w sprawie wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia]	603
Art. 200. [Likwidacja lub upadłość podmiotu korzystającego ze środowiska]	604
Rozdział 4. Pozwolenia zintegrowane	605
Art. 201. [Instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego]	605
Art. 202. [Treść pozwolenia zintegrowanego]	608
Art. 203. [Kilka instalacji położonych na jednym terenie]	612
Art. 204. [Wymogi wobec instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego]	613
Art. 205. [Obowiązek dotrzymania standardów jakości środowiska]	617
Art. 206. [Fakultatywne wymagania wynikające z najlepszych dostępnych technik]	618
Art. 207. [Przesłanki najlepszych dostępnych technik]	619
Art. 208. [Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego]	620
Art. 209. [Przekazanie ministrowi wniosku o wydanie polecenia zintegrowanego]	626
Art. 210. [Opłata rejestracyjna]	628
Art. 211. [Pozwolenie zintegrowane]	629
Art. 211a. [Zmiana pozwolenia zintegrowanego]	635
Art. 212. [Nadzór nad wydawaniem pozwoleń zintegrowanych. Rejestr wniosków i pozwoleń]	637
Art. 213. [Zlecenie wykonywania zadań]	640

Art. 214.	[Obowiązki informacyjne przed dokonaniem zmian w instalacji]	643
Art. 215.	[Wniosek o zmianę pozwolenia zintegrowanego]	649
Art. 216.	[Analiza pozwolenia zintegrowanego]	653
Art. 217.	[Nowe pozwolenie zintegrowane]	655
Art. 217a.	[Badania zanieczyszczenia gleby i ziemi]	658
Art. 217b.	[Raport końcowy o stanie zanieczyszczeń]	660
Art. 217c.	[Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi w raporcie końcowym]	663
Art. 217d.	[Nowy plan remediacji]	664
Art. 218.	[Udział społeczeństwa w ochronie środowiska]	668
Art. 219.	[Postępowanie transgraniczne]	670
Rozdział 5. Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza		671
Art. 220.	[Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza]	671
Art. 221.	[Treść wniosku o wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów]	673
Art. 222.	[Poziomy substancji w powietrzu]	676
Art. 223.	(uchylony).	678
Art. 224.	[Dodatkowa obligatoryjna treść pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza]	678
Art. 225.	[Ograniczenia wydawania pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów]	680
Art. 226.	[Postępowanie kompensacyjne]	691
Art. 227.	[Strony postępowania kompensacyjnego]	692
Art. 228.	[Zakres wniosku o wszczęcie postępowania kompensacyjnego]	696
Art. 229.	[Wykonalność pozwolenia na wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów]	698
Rozdział 6. (uchylony)		702
Art. 230–233. (uchylone).		702
Rozdział 7. (uchylony)		703
Art. 234–236. (uchylone).		703
Dział IVa. Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń		703
Art. 236a.	[Utworzenie Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń]	703

Art. 236b.	[Procedura przekazywania danych do Krajowego Rejestru]	705
Art. 236c.	[Obowiązki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w zakresie przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdania i raportu]	709
Art. 236d.	[Kara pieniężna za naruszenia przepisów związanych z przekazaniem danych do Krajowego Rejestru]	710
Dział IVb.	Rejestr średnich źródeł spalania paliw	714
Art. 236e.	[Rejestr średnich źródeł spalania paliw]	714
Dział V.	Przeglądy ekologiczne	715
Art. 237.	[Obowiązek sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego]	715
Art. 238.	[Treść przeglądu ekologicznego]	722
Art. 239.	[Fakultatywne elementy decyzji o sporządzeniu i przedłożeniu przeglądu ekologicznego]	725
Art. 240.	[Zakres przeglądu ekologicznego]	726
Art. 241.	[Podmioty obowiązane do dokonania przeglądu ekologicznego]	727
Art. 241a.	[Obligatoryjny załącznik do przeglądu ekologicznego]	728
Art. 242.	[Delegacja ustawowa. Dodatkowe wymagania, jakie powinien spełniać przegląd ekologiczny]	729
Tytuł IV. Poważne awarie	731
Dział I.	Przepisy ogólne	731
Art. 243.	[Pojęcie ochrony środowiska przed poważną awarią]	731
Art. 243a.	[Objaśnienie pojęć]	736
Art. 244.	[Podmioty obowiązane do ochrony środowiska przed awariami]	738
Art. 245.	[Obowiązek zawiadomienia o awarii. Obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych]	740
Art. 246.	[Działania wojewody w razie awarii]	742
Art. 247.	[Decyzja wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w przypadku awarii]	743
Dział II.	Instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej	747

Rozdział 1. Przepisy ogólne	747
Art. 248. [Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej]	747
Rozdział 2. Obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej	752
Art. 249. [Obowiązek zapobiegania awariom przemysłowym i ograniczania ich skutków dla ludzi oraz środowiska]	752
Art. 250. [Notyfikacja]	752
Art. 251. [Program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym]	756
Art. 252. [Opracowanie i wdrożenie systemu bezpieczeństwa gwarantującego ochronę ludzi i środowiska]	759
Art. 253. [Raport o bezpieczeństwie]	761
Art. 254. [Przedłożenie raportu o bezpieczeństwie. Opłata za zatwierdzenie raportu]	763
Art. 255. [Uruchomienie zakładu lub jego części]	764
Art. 256. [Analiza i zmiany raportu o bezpieczeństwie]	765
Art. 257. [Analiza zgłoszenia zakładu o zwiększonym lub o dużym ryzyku, programu zapobiegania awariom, systemu zarządzania bezpieczeństwem, raportu o bezpieczeństwie oraz wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego]	767
Art. 258. [Zmiany w programie zapobiegania awariom]	769
Art. 259. [Wzajemne informowanie się między zakładami sąsiadującymi]	770
Art. 260. [Plany operacyjno-ratownicze]	773
Art. 261. [Obowiązki prowadzącego zakład o dużym ryzyku]	775
Art. 261a. [Obowiązek prowadzącego zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku podawania do publicznej wiadomości informacji dotyczących zakładu]	780
Art. 262. [Udział pracowników w postępowaniu w sprawie sporządzenia wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego]	781
Art. 263. [Obowiązek dostarczenia wykazu zawierającego dane o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych]	785

Art. 264.	[Obowiązki prowadzącego zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku w razie awarii]	785
Rozdział 3. Obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową		786
Art. 264a.	[Opiniowanie programu zapobiegania awariom przez właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej]	786
Art. 264b.	[Zatwierdzenie lub odmawia zatwierdzenia raportu o bezpieczeństwie bądź zmian raportu]	789
Art. 264c.	[Opiniowanie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego lub jego zmiany przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej]	790
Art. 264d.	[Decyzja o ustaleniu grupy zakładów, których zlokalizowanie względem siebie może spowodować efekt domina]	792
Art. 265.	[Zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy]	795
Art. 266.	[Realizacja zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. Odstąpienie od sporządzenia planu]	802
Art. 267.	[Informacje udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej]	803
Art. 267a.	[Udostępnianie informacji na zasadach i w trybie określonych w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie]	806
Art. 268.	[Obowiązki organów Państwowej Straży Pożarnej w przypadku awarii]	809
Art. 268a.	[Obowiązki organów administracji publicznej oraz podmiotów wymienionych w zewnętrznym planie operacyjno-ratowniczym w przypadku awarii]	810
Art. 269.	[Czynności kontrolno-rozpoznawcze. Kontrole planowe w terenie]	810
Art. 269a.	[Cel prowadzenia kontroli w terenie]	814
Dział III. Współpraca międzynarodowa		816
Art. 270.	[Awaria przemysłowa o zasięgu transgranicznym] ...	816
Art. 271.	[Działania ratownicze w związku z awarią poza terytorium kraju]	819
Art. 271a.	[Obowiązki informacyjne]	820

Art. 271b.	[Kompetencje Głównego Inspektora Ochrony Środowiska]	821
Art. 271c.	[Koordynowanie realizacji zadań związanych ze współpracą międzynarodową w sprawach przeciwdziałania awariom]	822
Tytuł V. Środki finansowo-prawne		823
Dział I. Przepisy ogólne		823
Art. 272.	[Środki finansowo-prawne ochrony środowiska]	823
Art. 273.	[Obowiązek opłat z tytułu korzystania ze środowiska]	828
Art. 274.	[Kryteria ustalania wysokości opłat]	833
Art. 275.	[Podmioty obowiązane do ponoszenia opłat]	836
Art. 276.	[Podwyższona opłata za korzystanie ze środowiska]	839
Art. 277.	[Wnoszenie opłat]	851
Art. 278.	[Sprawozdania z wykonania przychodów i rozchodów]	854
Art. 279.	[Podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych]	855
Art. 280.	[Zmieszanie odpadów]	860
Art. 281.	[Stosowanie przepisów Ordynacji podatkowej. Wyłączenia]	862
Art. 282.	[Tryb wszczęcia postępowania]	868
Art. 283.	[Ustalanie stawek podatków i innych danin publicznych]	869
Dział II. Opłaty za korzystanie ze środowiska		870
Rozdział 1. Wnoszenie opłat		870
Art. 284.	[Podmioty ponoszące opłaty]	870
Art. 285.	[Ustalenie opłaty i terminy jej wniesienia]	873
Art. 285a.	[Opłata wnoszona przez prowadzącego instalację albo operatora statku powietrznego, który nie rozliczył emisji gazów cieplarnianych]	875
Art. 286.	[Przekazywanie informacji i danych o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat]	876
Art. 286a.	[Raport wojewódzki]	881

Art. 287.	[Prowadzenie ewidencji]	883
Art. 288.	[Wymierzanie opłaty przez marszałka województwa]	883
Art. 289.	[Zwolnienia od obowiązku wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska. Podwyższone opłaty]	893
Rozdział 2.	Stawki opłat za korzystanie ze środowiska	895
Art. 290.	[Górne jednostkowe stawki opłat]	895
Art. 291.	[Podwyższenie stawek opłat. Obwieszczenie]	897
Rozdział 3.	Opłaty podwyższone	898
Art. 292.	[Opłaty podwyższone o 500%]	898
Art. 293.	[Przesłanki naliczania opłat podwyższonych]	899
Rozdział 4.	Przepisy szczególne dotyczące opłat za składowanie odpadów	909
Art. 294–296.	(uchylone).	909
Art. 297.	[Opłata z tytułu umieszczenia odpadów na składowisku]	909
Art. 297a.	[Zwolnienie z opłaty za składowanie odpadów]	910
Dział III.	Administracyjne kary pieniężne	911
Rozdział 1.	Postępowanie w sprawie wymierzenia kary	911
Art. 298.	[Podstawy wymiaru administracyjnej kary pieniężnej]	911
Art. 299.	[Podstawy stwierdzenia przekroczenia lub naruszenia]	918
Art. 300.	[Decyzja ustalająca wymiar kary biegnącej]	921
Art. 301.	[Zmiana wymiaru kary biegnącej]	924
Art. 302.	[Decyzja o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej]	930
Art. 303.	[Nowa wysokość kary biegnącej w przypadku bezzasadności wniosku]	933
Art. 304.	[Zmiana stawek kary]	934
Art. 305.	[Podstawa stwierdzenia przekroczenia warunków korzystania ze środowiska]	935
Art. 305a.	[Brak wymaganych pomiarów]	938
Art. 306.	[Szczegółowe warunki wymierzania kar na podstawie pomiarów ciągłych]	944
Art. 307.	(uchylony).	945
Art. 308.	[Brak wszczęcia postępowania]	945

Rozdział 2. Wysokość kar	947
Art. 309. [Ustalanie wysokości kary]	947
Art. 310. (uchylony).	948
Art. 311. [Górne jednostkowe stawki kar – przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu]	948
Art. 312. [Podwyższanie stawek kar w razie przekroczenia poziomu hałasu]	950
Rozdział 3. Przepisy szczególne dotyczące kar za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz emisję hałasu	951
Art. 313. [Przekroczenie ilości substancji wprowadzanych do powietrza]	951
Art. 314. (uchylony).	952
Art. 315. [Przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu. Kary wymierzone odrębnie dla pory dnia i pory nocy]	953
Rozdział 4. Kary pieniężne za uchybienia w zakresie przygotowania i realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych	954
Art. 315a. [Podstawy wymiaru kary pieniężnej]	954
Art. 315b. [Odwołanie do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska]	956
Art. 315c. [Odpowiednie stosowanie przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa]	958
Rozdział 5. Przepisy szczególne dotyczące kar za niespełnianie warunków uznawania za dotrzymane maksymalnych emisji substancji ze źródeł spalania paliw, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 146h	959
Art. 315d. [Odpowiedzialność za niedotrzymywanie maksymalnych emisji substancji]	959
Art. 315e. [Administracyjna kara pieniężna za niedotrzymywanie maksymalnych emisji substancji]	960
Dział IV. Odraczanie, zmniejszanie oraz umarzanie podwyższonej opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych	962
Art. 316. [Właściwość organów w sprawach odraczania terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska, jej zmniejszania i umarzania]	962

Art. 317.	[Odroczenie terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska]	963
Art. 318.	[Wniosek o odroczenie terminu płatności]	974
Art. 318a.	(uchylony).	983
Art. 319.	[Preferencje w przypadku terminowej realizacji obowiązków]	983
Art. 320.	[Konsekwencje nieterminowej realizacji obowiązków]	991
Art. 321.	[Termin przedawnienia należności]	994
Dział V. Opłata emisyjna		997
Art. 321a.	[Przedmiot opłaty emisyjnej]	997
Art. 321b.	[Podział przychodów z opłaty emisyjnej między Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Fundusz Niskoemisyjnego Transportu]	998
Art. 321c.	[Podmioty podlegające obowiązkowi zapłaty opłaty emisyjnej]	1000
Art. 321d.	[Data powstania obowiązku zapłaty opłaty emisyjnej]	1001
Art. 321e.	[Podstawa obliczenia wysokości opłaty emisyjnej]	1002
Art. 321f.	[Stawka opłaty emisyjnej]	1002
Art. 321g.	[Właściwość organów w sprawach opłaty emisyjnej]	1003
Art. 321h.	[Obowiązek składania informacji w sprawie opłaty emisyjnej oraz obliczania i wpłacania opłaty emisyjnej]	1004
Art. 321i.	[Przekazywanie kwot pobranej opłaty emisyjnej]	1006
Art. 321j.	[Odpowiednie stosowanie przepisów Ordynacji podatkowej]	1007
Tytuł VI. Odpowiedzialność w ochronie środowiska		1008
Dział I. Odpowiedzialność cywilna		1008
Art. 322.	[Odpowiedzialność za szkody. Stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego]	1008
Art. 323.	[Legitymacja czynna do domagania się podjęcia środków zapobiegawczych bądź przywrócenia środowiska do stanu zgodnego z prawem]	1012

Art. 324.	[Wyrządzenie szkody przez zakład o zwiększonym lub o dużym ryzyku]	1017
Art. 325.	[Działanie zgodnie z prawem]	1019
Art. 326.	[Roszczenie o zwrot nakładów]	1020
Art. 327.	[Zobowiązanie do udzielenia informacji o zakresie odpowiedzialności]	1020
Art. 328.	[Legitymacja czynna organizacji ekologicznych. Zaprzestanie reklamy]	1022
Dział II.	Odpowiedzialność karna	1023
Art. 329.	(uchylony).	1023
Art. 330.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 75 – prace budowlane]	1024
Art. 331.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 76 ust. 4 – uchylenie się od obowiązku zawiadomienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska]	1025
Art. 332.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 92 ust. 1c – nieprzestrzeganie przepisów uchwały sejmiku województwa w sprawie planu działań krótkoterminowych]	1027
Art. 332a.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 80a ust. 1 i 2 – promocja produktu szkodliwego dla środowiska]	1027
Art. 333.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 95 – uchylenie się od obowiązku pomiaru poziomu substancji w powietrzu]	1029
Art. 334.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 96 – nieprzestrzeganie przepisów uchwały sejmiku województwa w sprawie dopuszczonych do stosowania paliw]	1030
Art. 335.	(uchylony).	1031
Art. 335a.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101f – niedopełnienie obowiązku prowadzenia badań]	1031
Art. 335b.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101e – niedopełnienie obowiązku zgłoszenia zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	1032
Art. 335c.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101h – niedopełnienie obowiązku przeprowadzenia remediacji]	1034

Art. 335d.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101l – naruszenie przepisów ustawy w zakresie remediacji]	1035
Art. 336.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101r – używanie do prac ziemnych zanieczyszczonej gleby lub ziemi]	1036
Art. 337.	(uchylony)	1037
Art. 337a.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie warunków decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu]	1037
Art. 338.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 116 ust. 1 – odpowiedzialność za naruszenie uchwał rady powiatu]	1038
Art. 338a.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 122a – uchylanie się od obowiązku pomiaru pól elektromagnetycznych]	1039
Art. 339.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 145 pkt 1, 4–8 – niedotrzymywanie standardów emisyjnych]	1040
Art. 339a.	[Niedopełnienie obowiązków określonych w ustawie]	1042
Art. 340.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 147, 147a, 150 – naruszenie obowiązków w zakresie pomiarów]	1042
Art. 341.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 149 ust. 1 – nieprzedstawienie wyników pomiarów]	1044
Art. 342.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 152 – eksploatacja instalacji]	1045
Art. 343.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 156 ust. 1 i art. 157 ust. 1 – zakaz używania instalacji nagłaśniających]	1046
Art. 344.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 160 ust. 1 – łamanie zakazu wprowadzania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska]	1048
Art. 345.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 161 – uchylanie się od obowiązku unieszkodliwiania instalacji]	1049

Art. 346.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 162 ust. 2, 3 i 4 – uchylenie się od obowiązku informowania organów samorządu terytorialnego]	1050
Art. 347.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 170 – jednorazowe naczynia i sztucce]	1052
Art. 348.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 167 ust. 2, 3, 5, art. 169 oraz art. 171 – wprowadzanie do obrotu produktów niespełniających wymagań] ...	1053
Art. 349.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 175 i 178 – uchylenie się od obowiązków zarządcy obiektu]	1054
Art. 350.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 177 i 179 – wyniki pomiarów]	1055
Art. 351.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 187 – brak pozwolenia]	1057
Art. 351a.	[Odpowiedzialność karna za ujawnienie informacji w związku z wykonywaniem czynności weryfikatora środowiskowego]	1058
Art. 351b.	[Odpowiedzialność karna za nieuprawnione używanie znaków udziału w EMAS]	1059
Art. 351c.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 217b – naruszenie obowiązków w zakresie raportu końcowego]	1059
Art. 352.	[Odpowiedzialność karna za zaniechanie zawiadomienia o wystąpieniu awarii]	1061
Art. 353.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 247 ust. 1 – naruszenie decyzji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska]	1062
Art. 354.	[Odpowiedzialność karna za niedopełnianie obowiązków przez prowadzącego zakład o zwiększonym lub o dużym ryzyku]	1063
Art. 355.	[Odpowiedzialność karna za uruchomienie wbrew przepisom ustawy zakładu o zwiększonym lub o dużym ryzyku albo jego części]	1066
Art. 356–357.	(uchylone).	1067

Art. 358.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 264d ust. 1 – naruszenie obowiązków nałożonych decyzją o ustaleniu grupy zakładów, których zlokalizowanie względem siebie może spowodować efekt domina]	1068
Art. 359.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 287 ust. 1 i art. 286 – uchylenie się od obowiązku prowadzenia ewidencji]	1068
Art. 360.	[Odpowiedzialność karna za zaniechanie wykonywania obowiązków określonych decyzjami administracyjnymi]	1069
Art. 361.	[Odesłanie do przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia]	1070
Dział III. Odpowiedzialność administracyjna		1071
Art. 362.	[Decyzja zapobiegająca negatywnym oddziaływaniom na środowisko]	1071
Art. 363.	[Decyzja nakazująca czynności zmierzające do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko]	1090
Art. 364.	[Decyzja o wstrzymaniu działalności]	1099
Art. 365.	[Kompetencje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do wydania decyzji wstrzymującej użytkowanie instalacji]	1106
Art. 366.	[Rygor natychmiastowej wykonalności. Termin wstrzymania działalności lub użytkowania]	1115
Art. 367.	[Wstrzymanie użytkowania instalacji przez inspektora ochrony środowiska]	1118
Art. 368.	[Decyzja o wstrzymaniu użytkowania instalacji]	1127
Art. 369.	[Wyłączenie przepisów]	1130
Art. 369a.	[Przypadki, w których mimo wprowadzania substancji lub energii do środowiska bez wymaganego pozwolenia lub z naruszeniem jego warunków nie wstrzymuje się użytkowania instalacji]	1130
Art. 370.	[Decyzja o zakazie produkcji, sprowadzania z zagranicy lub wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań ochrony środowiska]	1132

Art. 371.	[Decyzja o wstrzymaniu działalności wydana na podstawie ustawy o odpadach]	1134	
Art. 372.	[Zgoda na podjęcie wstrzymanej działalności lub użytkowania]	1137	
Art. 373.	[Decyzja wydawana przez organy Państwowej Straży Pożarnej]	1139	
Art. 374.	[Tryb uzgodnienia decyzji]	1143	
Art. 375.	[Wszczęcie postępowania z urzędu]	1146	
Tytuł VII. Organy administracji oraz instytucje ochrony środowiska			1151
Dział I. Organy administracji do spraw ochrony środowiska			1151
Art. 376.	[Organy ochrony środowiska]	1151	
Art. 377.	[Inspekcja ochrony środowiska jako organ ochrony środowiska]	1159	
Art. 377a.	[Właściwość instancyjna]	1164	
Art. 378.	[Właściwość rzeczowa określonych organów]	1165	
Art. 379.	[Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska]	1170	
Art. 380.	[Protokół pokontrolny]	1175	
Art. 381.	(uchylony).	1176	
Art. 382.	[Właściwość miejscowa organów ochrony środowiska]	1177	
Art. 383.	[Wyłączenia od procedury uzgadniania lub opiniowania]	1180	
Art. 384.	[Obowiązki ministrów w zakresie ochrony środowiska]	1182	
Art. 385.	[Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej]	1182	
Dział II. Instytucje ochrony środowiska			1184
Rozdział 1. Przepisy ogólne			1184
Art. 386.	[Instytucje ochrony środowiska]	1184	
Rozdział 2. Państwowa Rada Ochrony Środowiska			1187
Art. 387.	[Państwowa Rada Ochrony Środowiska]	1187	
Art. 388.	[Zakres działania Rady]	1187	
Art. 389.	[Wystąpienie o opinię]	1188	
Art. 390.	[Skład i kadencja Rady]	1188	
Art. 391.	[Wydatki i obsługa biurowa]	1189	
Art. 392.	[Diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów]	1189	

Art. 393.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie sposobu funkcjonowania Rady]	1190
Rozdział 3		1191
Art. 394–399. (uchylone)		1191
Rozdział 4. Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej		1192
Art. 400.	[Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska]	1192
Art. 400a.	[Zadania w zakresie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1195
Art. 400b.	[Cele Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy]	1201
Art. 400c.	[Organy Narodowego Funduszu]	1205
Art. 400d.	[Skład i sposób wyboru Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej]	1206
Art. 400e.	[Organy wojewódzkich funduszy]	1209
Art. 400f.	[Skład i sposób wyboru rad nadzorczych wojewódzkich funduszy]	1209
Art. 400g.	[Zwrot kosztów podróży i noclegów]	1212
Art. 400h.	[Zadania Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy]	1213
Art. 400i.	[Zarząd Narodowego Funduszu]	1217
Art. 400j.	[Zarządy wojewódzkich funduszy]	1221
Art. 400k.	[Zadania Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy]	1224
Art. 400l.	[Organizacja wewnętrzna biur funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1228
Art. 400m.	[Nabór do zatrudnienia na wolne stanowiska pracy w biurze Narodowego Funduszu oraz w biurach wojewódzkich funduszy]	1230
Art. 400n.	[Zasady prowadzenia rachunkowości Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy]	1235
Art. 400o.	[Statut Narodowego Funduszu]	1235
Art. 400p.	[Statuty wojewódzkich funduszy]	1236
Art. 400q.	[Samodzielna gospodarka finansowa]	1236

Art. 400r.	[Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu]	1238
Art. 401.	[Przychody funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1245
Art. 401a–401b.	(uchylone).	1249
Art. 401c.	[Przeznaczenie środków z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej]	1250
Art. 401d.	[Dodatkowe źródła przychodu Narodowego Funduszu]	1257
Art. 402.	[Przekazywanie wpływów z opłat i kar pieniężnych]	1259
Art. 403.	[Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej na poziomie powiatów i gmin]	1264
Art. 404.	[Przekazanie nadwyżki dochodów z tytułu opłat i kar do wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1270
Art. 405–410.	(uchylone).	1272
Art. 410a.	[Dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji]	1272
Art. 410b.	(uchylony).	1275
Art. 410c.	[Możliwości dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Rezerwy celowe]	1275
Art. 410d.	[Wspieranie projektów i inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej poza granicami kraju]	1277
Art. 410e.	[Przeznaczenie środków innych niż przychody]	1278
Art. 410f.	[Wykorzystanie środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na odszkodowania]	1280
Art. 411.	[Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1281
Art. 411a.	[Udziały i akcje w spółkach]	1293
Art. 412–421.	(uchylone).	1295
Rozdział 5.	Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna	1295
Art. 421a.	[Zadania, siedziba i firma Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1295

Art. 421b.	[Kapitał zakładowy Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1296
Art. 421c.	[Przedmiot działalności Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1296
Art. 421d.	[Akcje Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1298
Art. 421e.	[Emisja obligacji przez Spółkę Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1299
Art. 421f.	[Połączenie Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna z inną spółką lub jej podział]	1300
Art. 421g.	[Rada nadzorcza Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1300
Art. 421h.	[Podejmowanie uchwał przez radę nadzorczą Spółki]	1301
Art. 421i.	[Zarząd Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1301
Art. 421j.	[Wynagrodzenie członków organów Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna]	1302
Art. 421k.	[Stosowanie do Spółki Polskie Domy Drewniane Spółka Akcyjna przepisów innych ustaw]	1302
Tytuł VIII. uchylony		1304
Art. 422–441. (uchylone).		1304
Tytuł IX. Przepis końcowy		1305
Art. 442. [Wejście w życie ustawy]		1305
Bibliografia		1307

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
- k.p.w. – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2018 r. poz. 475 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2018 r. poz. 618 ze zm.)

- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.)
- p.g.g. – ustawa z 9.06.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2017 r. poz. 2126 ze zm.)
- p.o.ś. – ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 ze zm.)
- pr. bud. – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2018 r. poz. 1202 ze zm.)
- pr. przed. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.)
- pr. wod. z 2017 r. – ustawa z 20.07.2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2018 r. poz. 2268 ze zm.)
- pr. wod. z 2001 r. – ustawa z 18.07.2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1121 ze zm.) – uchylona
- pr. wod. z 1974 r. – ustawa z 24.10.1974 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 38, poz. 230 ze zm.) – uchylona
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)
- u.d.i.p. – ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1330 ze zm.)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 ze zm.)
- u.g.n. – ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2204 ze zm.)
- u.IH – ustawa z 15.12.2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1930 ze zm.)
- u.IOŚ – ustawa z 20.07.1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 1471 ze zm.)

u.o.	–	ustawa z 14.12.2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019 r. poz. 701 ze zm.)
u.o.k.ś.	–	ustawa z 31.01.1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz.U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196 ze zm.) – uchylona
u.o.m.RP	–	ustawa z 21.03.1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 2214 ze zm.)
u.o.p.	–	ustawa z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018 r. poz. 1614 ze zm.)
u.o.ppoż.	–	ustawa z 24.08.1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 620 ze zm.)
u.p.e.a.	–	ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2018 r. poz. 1314 ze zm.)
u.PSP	–	ustawa z 24.08.1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1313 ze zm.)
u.p.z.p.	–	ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1945 ze zm.)
u.s.d.g.	–	ustawa z 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.) – uchylona
u.s.g.	–	ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506)
u.s.p.	–	ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 511)
ustawa antysmogowa	–	ustawa z 10.09.2015 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. poz. 1593)
u.s.w.	–	ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 512)
u.s.z.e.	–	ustawa z 17.07.2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U. z 2018 r. poz. 1271 ze zm.)

- u.u.c.p. – ustawa z 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2018 r. poz. 1454 ze zm.)
- u.u.i.ś. – ustawa z 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018 r. poz. 2081 ze zm.)
- u.w.a.r.w. – ustawa z 23.01.2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2234 ze zm.)
- u.z.s.ś.n. – ustawa z 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2018 r. poz. 954 ze zm.)

Czasopisma, orzecnictwo i inne

- BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego
- CBOSA – Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
- Dz.U. – Dziennik Ustaw
- Dz.Urz. Woj. Dol. – Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego
- Dz.Urz. Woj. Wielkop. – Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego
- EPS – Europejski Przegląd Sądowy
- FK – Finanse Komunalne
- GAP – Gospodarka, Administracja Państwowa
- GDOŚ – Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
- GIOŚ – Główny Inspektor Ochrony Środowiska
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- GSP-Prz. Orz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- KPPubl. – Kwartalnik Prawa Publicznego
- M.P. – Monitor Polski

M. Pod.	–	Monitor Podatkowy
M. Praw.	–	Monitor Prawniczy
NFOŚiGW	–	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NP	–	Nowe Prawo
NSA	–	Naczelny Sąd Administracyjny
NZS	–	Nowe Zeszyty Samorządowe
ONSA	–	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA	–	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSA	–	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Pracy
OSNKW	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	–	Orzecznictwo Sądów Polskich
OŚP	–	Ochrona Środowiska – Przegląd
OTK	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
OwSS	–	Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
PiP	–	Państwo i Prawo
PiPUE	–	Prawo i Podatki Unii Europejskiej
PiŚ	–	Prawo i Środowisko
PK	–	Przegląd Komunalny
PP	–	Przegląd Podatkowy
PPiA	–	Przegląd Prawa i Administracji
PPOŚ	–	Przegląd Prawa Ochrony Środowiska

Prok. i Pr.	–	Prokuratura i Prawo
Pr. Spółek	–	Prawo Spółek
Prz. Leg.	–	Przegląd Legislacyjny
PS	–	Przegląd Sądowy
PUG	–	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RDOŚ	–	regionalny dyrektor ochrony środowiska
SA	–	Sąd Apelacyjny
SIL	–	Studia Iuridica Lublinensia
SN	–	Sąd Najwyższy
SO	–	Sąd Okręgowy
SP	–	Studia Prawnicze
SPE	–	Studia Prawno-Ekonomiczne
ST	–	Samorząd Terytorialny
TK	–	Trybunał Konstytucyjny
TS	–	Trybunał Sprawiedliwości
WSA	–	Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZNSA	–	Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
ZNUŁ	–	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego

WPROWADZENIE

I. Kształtowanie się ochrony środowiska w Polsce

Człowiek jest jednym z elementów środowiska przyrodniczego, dlatego zawsze w mniejszym lub większym stopniu był on uzależniony od warunków, w których przychodziło mu żyć. Z tego też powodu od samego początku powstawania poszczególnych społeczeństw były podejmowane działania, które mogły mieć wpływ na stan środowiska naturalnego.

Początkowo motywy działań podejmowanych w tym zakresie były bardzo zróżnicowane (W. Szafer, *Ochrona przyrodniczego środowiska człowieka*, Warszawa 1976, s. 13 i n.), poczynając od pobudek religijnych (np. święte drzewa), przez względy o charakterze gospodarczym (ochrona niektórych gatunków zwierząt), a na bezpieczeństwie państwa kończąc (np. utrzymywanie przez pierwszych Piastów nienaruszonych puszczy na granicach zachodnich).

Polska ma w tym zakresie poważne osiągnięcia, a liczba regulacji prawnych wpływających na ochronę środowiska jest imponująca. Już Bolesław Chrobry zajmował się tą dziedziną, obejmując ochroną bobry. Następne rozwiązania ograniczające korzystanie z poszczególnych elementów przyrody znalazły się w statutach wawerskich Władysława Jagiełły z 1423 r., w których objęto ochroną dziki, łosie i jelenie (szerzej J. Boć, K. Nowacki, E. Samborska-Boć, *Ochrona środowiska*, Wrocław 2002,

s. 16). Innym przykładem tego typu regulacji mogą być statuty litewskie Zygmunta I Starego z 1525 r., wprowadzające ochronę żubra w Puszczy Białowieskiej (W. Radecki, *Zarys dziejów prawnej ochrony przyrody i środowiska w Polsce*, Kraków 1990, s. 45). Z punktu widzenia ochrony środowiska nie ma większego znaczenia fakt, że rozwiązania te były wprowadzane z przyczyn typowo merkantylnych i miały zagwarantować większe korzyści materialne dla tego, kto wprowadzał ograniczenia w korzystaniu ze środowiska. Istotny był bowiem ich efekt finalny, tj. zapewnienie przetrwania do dziś wielu cennych gatunków roślin i zwierząt. Dlatego też mówiąc o początkach ochrony środowiska na ziemiach polskich, nie można zapominać również o takich rozwiązaniach.

Upadek państwowości nie przerwał rozwoju polskiej myśli dotyczącej ochrony środowiska. Wzrost liczby problemów związanych z rozwojem cywilizacyjnym spowodował, że spojrzenie na tę problematykę stało się nawet szersze i bardziej racjonalne. Najlepszym dowodem jest ustawa z 19.07.1869 r. dotycząca zakazu łapania, wyłęgania i sprzedawania zwierząt alpejskich właściwych Tatrom – świstaka i dzikich kóz – obowiązująca w Królestwie Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim („Dziennik Ustaw i Rozporządzeń dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim”, Rok 1869, cz. XI, Nr 26), która była aktem pionierskim w skali europejskiej.

Polska myśl ochrony środowiska szczególnie zaczęła się rozwijać po odzyskaniu niepodległości. W tym okresie wyróżnia się trzy zasadnicze kierunki w ochronie: konserwatorski, biocenotyczny i planistyczny (A. Wodczicko, *Na straży przyrody. Wiadomości i wskazania z dziedziny ochrony przyrody*, Kraków 1948, s. 5).

Pierwszy objawiał się troską o zachowanie resztek pierwotnej przyrody, którą starano się ratować ze względu na jej naukowe wartości.

Drugi wskazywał, że istotne są powiązania między składnikami świata roślinnego. Praktyczna ochrona środowiska z tego punktu widzenia

przejawiała się przede wszystkim w działalności gospodarczo-ochronnej. Zmiana metod prowadzenia działalności gospodarczej na przyjaźniejsze przyrodzie miała prowadzić do zachowania zróżnicowania środowiska.

Trzeci kierunek stawiał sobie początkowo za zadanie ochronę krajobrazu przed jego pustynnieniem, a na dalszych etapach – również planową gospodarkę innymi elementami środowiska.

W te kierunki działań wkomponowują się akty prawne wydane po odzyskaniu przez Polskę niepodległości:

- 1) ustawa z 23.03.1922 r. o uzdrowiskach (Dz.U. Nr 31, poz. 254 ze zm.);
- 2) ustawa wodna z 19.09.1922 r. (Dz.U. z 1928 r. Nr 62, poz. 574 ze zm.);
- 3) rozporządzenie Prezydenta RP z 22.08.1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz.U. Nr 77, poz. 673 ze zm.);
- 4) rozporządzenie Prezydenta RP z 22.03.1928 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 1932 r. Nr 42, poz. 417 ze zm.);
- 5) ustawa z 10.03.1934 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 31, poz. 274).

Kolejny etap rozwoju polskiego prawa ochrony środowiska przypada na okres po zakończeniu II wojny światowej. Uchwalone zostały wówczas ustawy:

- 1) z 21.05.1963 r. o substancjach trujących (Dz.U. Nr 22, poz. 116 ze zm.);
- 2) z 21.04.1966 r. o ochronie powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem (Dz.U. Nr 14, poz. 87);
- 3) z 26.10.1971 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów (Dz.U. Nr 27, poz. 249).

Zwieńczeniem tego okresu kształtowania się polskiego prawa ochrony środowiska było wejście w życie ustawy z 31.01.1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz.U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196 ze zm.), która była pierwszą próbą kompleksowego uregulowania problematyki dotyczącej ochrony środowiska w polskim systemie prawnym. Ponieważ jednak ochrona środowiska jest bardzo dynamiczną dziedziną, to rów-

nież rozwiązania prawne w tym zakresie przechodziły poważną ewolucję. W obecnym stanie prawnym jej rezultatem jest ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.).

II. Miejsce ustawy – Prawo ochrony środowiska w polskim systemie ochrony środowiska

Mimo że komentowana ustawa nie stanowi kompleksowej regulacji prawnej, jej rola w polskim systemie prawa jest ogromna (R. Paczuski, *Najnowsze zmiany w polskim prawie ochrony środowiska*, OŚP 2001/3, s. 6). Zawiera ona prawie wszystkie zasady ogólne rządzące prawem ochrony środowiska jako dziedziną nauki (pewne wyjątki w tym zakresie wprowadziła ustawa z 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań) oraz definicje i podstawowe pojęcia, które są wspólne dla wszystkich aktów prawnych z zakresu ochrony środowiska. Niektóre zagadnienia szczegółowe ustawa reguluje natomiast w sposób wyczerpujący. Dlatego, ustalając relacje pomiędzy rozwiązaniami w niej zawartymi a tymi wynikającymi z innych aktów materialnoprawnych, należy zacząć od postanowień art. 1 p.o.ś., który określa zakres przedmiotowy tej regulacji. Wynika z niego, że ustawa zawiera wiele rozwiązań wspólnych dla całej dziedziny prawa ochrony środowiska. Z tego powodu wskazane jest, aby interpretacja rozwiązań zawartych w szczególnych aktach prawnych uwzględniała postanowienia komentowanej ustawy.

III. Wpływ międzynarodowego prawa ochrony środowiska oraz prawa Unii Europejskiej

Rozwiązania ustawy – Prawo ochrony środowiska nie mogą funkcjonować i być interpretowane w oderwaniu od systemu ochrony środowiska jako całości. Polskie rozwiązania prawne w zakresie ochrony środowiska mogą być definiowane postanowieniami prawa międzynarodowego lub

prawa Unii Europejskiej bądź nawet przez nie zastępowane. Zgodnie bowiem z postanowieniami art. 91 ust. 1 Konstytucji RP ratyfikowana umowa międzynarodowa po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej bezpośrednie stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Ponadto zgodnie z regułami określonymi w art. 91 ust. 2 Konstytucji RP umowy międzynarodowe ratyfikowane za zgodą parlamentu mają prymat nad ustawą, jeżeli postanowień ustawy nie można pogodzić z postanowieniami umowy międzynarodowej.

Na mocy tej reguły w polskim systemie prawnym funkcjonuje np. Konwencja sporządzona w Aarhus 25.06.1998 r. o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (Dz.U. z 2003 r. Nr 78, poz. 706) oraz Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, przyjęta w Paryżu 16.11.1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wycho-
wania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji (Dz.U. z 1976 r. Nr 32, poz. 190, zał.).

Odmiennie przedstawia się sytuacja w przypadku źródeł prawa Unii Europejskiej. W dniu 16.04.2004 r. Rzeczpospolita Polska podpisała Traktat między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Finlandii, Królestwem Szwecji, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej) a Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republiką Słowenii i Republiką Słowacką dotyczący przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 90,

poz. 864, zał.), zwany traktatem akcesyjnym. Zgodnie z postanowieniami art. 2 aktu dotyczącego warunków przystąpienia państwa członkowskie są związane postanowieniami traktatów założycielskich i aktów przyjętych przez instytucje Wspólnot i Europejski Bank Centralny przed dniem przystąpienia. W związku z tym Polskę jako państwo członkowskie wiążą zarówno akty prawa pierwotnego, jak i akty prawa wtórnego.

Do aktów prawa pierwotnego należy zaliczyć m.in.:

- 1) Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47);
- 2) Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (wersja skonsolidowana: Dz.Urz. UE C 203 z 2016 r., s. 1), zawarty w Rzymie 25.03.1957 r.;
- 3) Akt końcowy Konferencji międzyrządowej w sprawie wspólnego rynku i Euratomu; deklaracje wspólne, deklaracje intencji, deklaracje rządów w różnych sprawach; akt przyjęty w Rzymie 25.03.1957 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/1);
- 4) Traktat o Unii Europejskiej zawarty w Maastricht 7.02.1992 r. (wersja skonsolidowana: Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13);
- 5) Traktat z Nicei zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre związane z nimi akty z 26.02.2001 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/32).

Aktami prawa wtórnego będą natomiast wszystkie akty przyjmowane na podstawie prawa pierwotnego. Zgodnie z postanowieniami art. 288 TFUE można wśród nich wyróżnić normy o charakterze wiążącym i normy o charakterze niewiążącym.

Do pierwszej kategorii należy zaliczyć:

- 1) rozporządzenia mające, zgodnie z art. 288 TFUE, bezpośrednie zastosowanie w państwach członkowskich bez konieczności wprowadzania do systemu prawa krajowego;
- 2) dyrektywy wydawane na podstawie art. 288 TFUE, skierowane do państw członkowskich, ale wymagające od nich wyboru formy i me-

tody wprowadzenia zawartych w nich rozwiązań do prawa krajowego;

- 3) decyzje wydawane zgodnie z art. 288 TFUE, będące bezpośrednim nakazem, z konkretnie określonym adresatem.

Natomiast mówiąc o szeroko rozumianych źródłach prawa unijnego, należy pamiętać również o niemających wiążącego charakteru zaleceniach i opiniach.

Z perspektywy ochrony środowiska najważniejszą rolę odgrywają:

- 1) dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 27.06.2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.Urz. WE L 197, s. 30; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, s. 157);
- 2) dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26.05.2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz.Urz. UE L 156, s. 17; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, s. 466);
- 3) dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.05.2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz.Urz. UE L 152, s. 1);
- 4) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 401/2009 z 23.04.2009 r. w sprawie Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz.Urz. UE L 126, s. 13);
- 5) dyrektywa 2012/18/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z 4.07.2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz.Urz. UE L 197, s. 1).

USTAWA

z 27.04.2001 r.

Prawo ochrony środowiska¹

(Dz.U. z 2018 r. poz. 799; zm.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1356, poz. 1479, poz. 1564, poz. 1590, poz. 1592, poz. 1648, poz. 1722, poz. 2161; z 2019 r. poz. 42, poz. 412, poz. 452)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Unii Europejskiej:

1) dyrektywy Rady 87/217/EWG z 19.03.1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz.Urz. WE L 85, s. 40, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, s. 269);

2) dyrektywy Rady 91/692/EWG z 23.12.1991 r. normalizującej i racjonalizującej sprawozdania w sprawie wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska (Dz.Urz. WE L 377, s. 48, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, s. 10);

3) dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21.05.1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.Urz. WE L 206, s. 7, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, s. 102);

4) dyrektywy Rady 96/59/WE z 16.09.1996 r. w sprawie unieszkodliwiania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli (PCB/PCT) (Dz.Urz. WE L 243, s. 31, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 3, s. 75);

5) (uchylony);

6) dyrektywy 1999/94/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13.12.1999 r. odnoszącej się do dostępności dla konsumentów informacji o zużyciu paliwa i emisjach CO₂ w odniesieniu do obrotu nowymi samochodami osobowymi (Dz.Urz. WE L 12 z 2000 r., s. 16, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 5, s. 3);

7) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE z 18.09.2000 r. w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.Urz. WE L 269, s. 34, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 5, s. 224);

- 8) dyrektywy 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 25.06.2002 r. odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz.Urz. WE L 189, s. 12, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, s. 101);
- 9) dyrektywy 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15.12.2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz.Urz. UE L 23 z 2005 r., s. 3, ze zm.);
- 10) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z 21.05.2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrza dla Europy (Dz.Urz. UE L 152, s. 1);
- 11) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z 17.06.2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.Urz. UE L 164, s. 19);
- 12) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z 19.11.2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz.Urz. UE L 312, s. 3);
- 13) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30.11.2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.Urz. UE L 20 z 2010 r., s. 7, ze zm.);
- 14) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z 24.11.2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.Urz. UE L 334, s. 17);
- 15) częściowo dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.Urz. UE L 140, s. 16, ze zm.);
- 16) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z 4.07.2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz.Urz. UE L 197, s. 1).
Niniejsza ustawa służy stosowaniu:
- 1) rozporządzenia (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 18.01.2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniającego dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz.Urz. UE L 33, s. 1 oraz Dz.Urz. UE L 188 z 2009 r., s. 14, ze zm.);
- 2) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013 z 20.11.2013 r. w sprawie recyklingu statków oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 i dyrektywę 2009/16/WE (Dz.Urz. UE L 330, s. 1).

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

DZIAŁ I

Zakres obowiązywania ustawy

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1) zasady ustalania:
 - a) warunków ochrony zasobów środowiska,
 - b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
 - c) kosztów korzystania ze środowiska;
- 2–3) (uchylone);
- 4) obowiązki organów administracji;
- 5) odpowiedzialność i sankcje.

1. Przepis ten nie ma charakteru merytorycznego, a jedynie informuje o treści ustawy (podobnie M. Górski [w:] M. Bar [i in.], *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, red. J. Jendrońska, Wrocław 2001, s. 30). W związku z tym nie przyznaje nikomu żadnych uprawnień ani nie nakłada żadnych obowiązków. Odgrywa jednak znaczną rolę, określono w nim bowiem w sposób pośredni zakres przedmiotowy obowiązywania Prawa ochrony środowiska – ustawodawca wskazuje, jakie rodzaje zagadnień zostaną dzięki niemu unormowane. Można więc stwierdzić, że w tych wszystkich przypadkach będą miały zastosowanie jego rozwiązania. Stanowisko to wydaje się bardzo istotne ze względu na szczególny charakter komentowanej ustawy w polskim systemie prawa ochrony środowiska, ponieważ spełnia ona rolę *sui generis* ustawy zasadniczej tej dziedziny prawa. Dlatego też z tego punktu widzenia uchylenie art. 1 pkt 2 i 3 p.o.ś. przez art. 144 pkt 1 u.u.i.ś. z dniem 15.11.2008 r. należy uznać za przejaw nadmiernego formalizmu. Wyłączenie bowiem udostępniania informacji o stanie i ochronie środowiska, udziału społeczeństwa oraz ocen oddziaływania na środowisko z zakresu przedmiotowego regulacji ustawy nie wywołuje efektu w postaci braku konieczności uwzględniania w tym zakresie rozwiązań wynikających z ustawy (np. zasad ogólnych czy podstawowych pojęć). Zmiana postanowień art. 1 może natomiast przynieść ten negatywny efekt, że osoby dokonujące interpretacji postanowień przepisów prawa stanowiących np. podstawę przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko mogą pominąć reguły wynikające z ustawy, w efekcie czego przeprowadzony proces wykładni może być wadliwy. W związku z tym wskazywanie zakresu przedmiotowego zastosowania ustawy przez określenie dziedzin prawa ochrony środowiska, w stosunku do których znajduje ono zastosowanie, nie wydaje się najlepszym rozwiązaniem i w przyszłości należałoby od niego odstąpić na rzecz rozwiązań jednoznacznie wskazujących konieczność uwzględnienia postanowień ustawy we wszystkich aktach stanowiących prawną podstawę ochrony środowiska.
2. Na taką konieczność wskazuje również fakt, że już w obecnej chwili katalog przypadków, w których znajduje zastosowanie ustawa, ma charakter otwarty, o czym świadczy posłużenie się przez ustawodawcę

w art. 1 sformułowaniem „w szczególności”. Dlatego zasadniczego znaczenia nabiera w tym kontekście zakres przedmiotowy terminu „ochrona środowiska”. Pozwala on określić sytuacje, w których powinny być uwzględniane wymagania ochrony środowiska, oraz ustalić zakres przedmiotowy tych aktów prawnych, które mają być zaliczone do szeroko rozumianej ochrony środowiska. Omawiane pojęcie należy do języka prawnego i jest definiowane w art. 3 pkt 13 p.o.ś., w związku z czym nie wymaga przybliżenia. Istotne jest natomiast dokładne określenie zakresu przepisów dotyczących ochrony środowiska, przy interpretacji których powinny być wzięte pod uwagę dyrektywy zawarte w ustawie.

W teorii prawa ochrony środowiska za przepisy z tego zakresu uznaje się:

- 1) postanowienia Konstytucji RP w zakresie ochrony środowiska;
- 2) przepisy kompleksowej regulacji prawnej ochrony środowiska, w tym przepisy Unii Europejskiej;
- 3) przepisy umów międzynarodowych, których głównym przedmiotem jest ochrona środowiska;
- 4) przepisy szczególne, o których informują normy odsyłające;
- 5) przepisy szczególne określające wymagania ochrony środowiska w ustawach lub aktach wykonawczych do tych ustaw, których głównym przedmiotem nie jest ochrona środowiska;
- 6) normy techniczne;
- 7) akty prawa miejscowego odnoszące się do ochrony środowiska (R. Paczuski, *Prawo ochrony środowiska*, Bydgoszcz 2000, s. 115).

Z powyższego zestawienia wynika, że katalog przepisów, przy interpretacji których powinny być brane pod uwagę wymagania wynikające z konieczności ochrony środowiska, jest obszerniejszy niż *prima facie* mogłoby się wydawać i nie ogranicza się tylko do dziedzin wymienionych w omawianym przepisie.

3. Mówiąc o postanowieniach art. 1 komentowanej ustawy, należy również zwrócić uwagę na zawarte w nich odesłanie do wynikającej z art. 5 Konstytucji RP zasady zrównoważonego rozwoju, zgodnie z którym: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego tery-

Krzysztof Gruszecki – od ponad 25 lat zajmuje się problematyką stosowania przepisów z szeroko rozumianej ochrony środowiska; przez ponad 8 lat był etatowym członkiem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy oraz radcą prawnym specjalizującym się w sprawach z tematyki ochrony środowiska; przez prawie 6 lat piastował stanowisko sędziego WSA w Gdańsku, a następnie w Bydgoszczy; obecnie jest radcą prawnym zajmującym się sprawami z zakresu ochrony środowiska oraz postępowania administracyjnego; autor wielu komentarzy, monografii, glos oraz artykułów naukowych poświęconych problematyce ochrony środowiska.

W publikacji omówiono zasady ogólne oraz definicje i podstawowe pojęcia rządzące prawem ochrony środowiska jako dziedziną nauki. Z tego powodu wskazane jest, aby interpretacja rozwiązań zawartych w szczegółowych aktach prawnych uwzględniała postanowienia komentowanej ustawy.

Ponadto w książce przedstawiono rozwiązania o charakterze kompleksowym, np.:

- pozwolenie na korzystanie ze środowiska,
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom,
- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- kary pieniężne.

Wskazano również, w jaki sposób powinny być one interpretowane w praktyce. Szczególną uwagę poświęcono zagadnieniom, których stosowanie powoduje największe problemy.

W piątym wydaniu komentarza uwzględniono m.in. zmiany:

- regulujące problematykę spalania paliw;
- doprecyzowujące rozwiązania antysmogowe;
- normujące funkcjonowanie spółki Polskie Domy Drewniane SA;
- regulujące funkcjonowanie Funduszy Ochrony Środowiska.

Książka jest przeznaczona w szczególności dla pracowników organów administracji rozstrzygających sprawy z zakresu ochrony środowiska, sędziów sądów administracyjnych, podmiotów korzystających ze środowiska, przedstawicieli pozostałych zawodów prawniczych oraz organizacji ekologicznych.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLWUER.PL

WWW.PROFINFO.PL

